

БАНКІВСЬКА КОНКУРЕНЦІЯ НА РИНКУ ПЛАТІЖНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ РОЗВИТКУ FINTECH

Гончаренко А.С., аспірантка кафедри банківської справи, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна
e-mail: ovsanikn@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9232-4384

***Анотація.** У статті розглянуто вплив фінансових компаній та їх цифрових технологій на конкурентоспроможність банків на ринку платіжних послуг. Метою статті є дослідження банківської конкуренції на ринку платіжних послуг в умовах розвитку Fintech. У статті визначено сутність та особливості сучасної конкуренції на ринку платіжних послуг та охарактеризовано тенденції розвитку платіжних послуг в умовах цифровізації в Україні. Зроблено висновок про те що жорстка конкуренція між класичними банківськими установами та фінтех-компаніями закінчується. Банкам необхідно остаточно прийняти той факт, що їх бізнес-модель сьогодні є «відкритою» та доступною для використання іншими гравцями ринку. Автором обґрунтовано, що фінтех-компанії не становлять конкуренцію банкам, а працюють з ними в союзі, створюючи для них інноваційні продукти для стабільної роботи в нових умовах роботи банківських установ.*

***Ключові слова:** банк, фінтех, цифрові технології, конкуренція, фінансові екосистеми.*

BANKING COMPETITION ON THE PAYMENT SERVICES MARKET IN THE CONDITIONS OF FINTECH DEVELOPMENT

Goncharenko Anastasiia, PhD of the Department of Banking, Odessa National University of Economics, Odessa, Ukraine
e-mail: ovsanikn@gmail.com
ORCID ID: 0000-0001-9232-4384

***Abstract.** Introduction. Today, both traditional banks and Fintech companies are participants in the payment market. Modern changes in the development of financial technologies affect the competitive position of banks and Fintech companies in the market of payment services, so there is a need to find their effective interaction, which determined the importance and relevance of the study. Purpose. The purpose of the article is to study banking competition in the market of payment services under the development of financial technologies (FinTech). This goal necessitated the solve of the following tasks: to determine the nature and features of modern competition in the market of payment services and to characterize the trends in the development of payment services in the context of digitalization in Ukraine. Results. Most banks and fintech companies choose cooperation instead of competition. Many high-tech companies have already become full participants in the financial services market and are increasingly choosing tactics of cooperation. It is increasingly difficult for banks to ignore fintech companies, cooperation with which can help maintain profitability in the new reality. More than 55% of the world's largest banks cooperate with fintech-companies in a few areas, giving them the opportunity to develop their business and in return receive innovation. Banks need to finally accept the fact that their business model today is «open» and available for use by other market players. The best solution in this situation is to interact with fintech companies to form a competitive advantage in the range of services and the quality of their provision. More and more banks are forming service ecosystems around themselves with the help of fintech-companies. Conclusions. In the modern conditions in the field of banking, including payment services market, for traditional banks an additional competitive threat is the activities of FinTech firms, which are more flexible due to their small size and relative unregulated activities. This will mean improving in the meeting customer needs and expectations. However, this will require banks finding ways to cooperate with FinTech firms in order to maintain existing and create new competitive advantages.*

***Keywords:** bank, fintech, digital technologies, competition, financial ecosystems.*

JEL Classification: G210

Постановка проблеми. Ефективна організація цифрової трансформації – основний стратегічний пріоритет сучасного фінансового ринку України. При цьому розвиток ринку фінансових технологій як об'єктивно найважливішої частини і фактору конкурентоспроможності українських банків відбувається при повній підтримці і керівній ролі Національного банку України (далі – НБУ). Оперативне впровадження нових фінансових технологій на ринку платіжних послуг вимагає від регулятора нового підходу, заснованого на несуперечливій реалізації соціальної, регулюючої і стимулюючої функцій по відношенню до учасників ринку платіжних послуг. Нині учасниками платіжного ринку як традиційні банки, так і Фінтех-компанії. Сучасні зміни в розвитку фінансових технологій впливають на конкурентні позиції банків і Фінтех-компаній на ринку платіжних послуг, тому виникає необхідність пошуку їх ефективної взаємодії, що і визначило важливість і актуальність теми проведеного

в статті дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вплив цифрових технологій на розвиток банківського бізнесу та фінансового ринку – це тема, яка досить активно обговорюється останнім часом. Особливо це відчувається в даний час, коли пандемія коронавірусу має негативний вплив на життя людей, бізнес та на всі сфери економіки, включаючи банківську і значно впливає на як розвиток процесів конкуренції банків на фінансовому ринку, так і на розвиток фінансових технологій та дистанційного обслуговування.

Питанням з дослідження банківської конкуренції на ринку платіжних послуг в умовах розвитку Fintech присвячена значна кількість наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених. Зокрема, у контексті досліджуваної проблематики, варто виділити такі наукові роботи з питань розвитку фінансових технологій та банківської конкуренції: Дудинець Л.А. [1], Франклін Аллен [4], Жердецька Л.В. [5], Онищенко Ю.І. [6], Руда О. Л. [7], Єгоричева С.Б. [8] та інші.

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Разом з тим, аналіз наукової літератури з теми дослідження дозволяє стверджувати, що невирішеними остаточно залишаються проблеми визначення впливу фінансових компаній та їх цифрових технологій на конкурентоспроможність банків на ринку платіжних послуг. Зокрема, це стосується розробки аналітичного інструментарію оцінювання рівня конкуренції банків на фінансовому ринку в умовах активного впровадження фінансовими технологічними компаніями платіжних цифрових платформ, формалізації зв'язків між усіма учасниками ринку платіжних послуг.

Мета дослідження полягає в дослідженні банківської конкуренції на ринку платіжних послуг в умовах розвитку фінансових технологій (FinTech). Поставлена мета зумовила необхідність вирішення наступних завдань: визначити сутність та особливості сучасної конкуренції на ринку платіжних послуг та охарактеризувати тенденції розвитку платіжних послуг в умовах цифровізації в Україні.

Основний матеріал. Поняття фінансових технологій або FinTech на сьогоднішній день активно використовується використовується бізнес та фінансовими співтовариствами. Фінансові технології, або Фінтех (англ. FinTech) – галузь, що складається з компаній, що використовують для своєї діяльності технології та інновації, які конкурують з традиційними фінансовими організаціями в особі, наприклад, банками, і доповнюють їх [1, с. 794].

Незважаючи на доволі значний конкурентний тиск високотехнологічних інтернет-платформ у сфері фінансів, ці процеси поки що не призвели до витіснення банків з ринку, а навпаки – створює сьогодні можливості в рамках переходу від конкуренції до інтегрованого розвитку банківських установ та фінтех-компаній.

На даний час існує дві протилежні думки: 1) деякі фахівці дотримуються думки, що нові фінансові технології послабляють конкурентні позиції комерційних банків на ринку платіжних послуг, займаючи значну частку ринку своїми проектами [2]; 2) інші доводять, що фінтех-компанії не становлять конкуренцію банкам, а працюють з ними в кооперації, створюючи для них інноваційні продукти для стабільної роботи в нових умовах роботи банківських установ [3]. На наш погляд, інформаційні технології не можуть протягом тривалого часу бути джерелом конкурентних переваг. Джерелом конкурентних переваг є продукти, якість управління та обслуговування, процеси регулювання і захисту продуктів і послуг, оптимізація витрат, тобто те, що бере участь в створенні продуктів, які продаються клієнтам. А перераховані переваги мають сучасні банки, оскільки в діяльності банків конкурентоспроможність і успіх визначаються гнучкістю, здатністю до індивідуальної роботи з клієнтами, а також якістю товарів, що продаються. А фінансові технології є інструментом, які дозволяють реалізувати конкурентні переваги. Водночас FinTech-фірми, які надають послуги, що відносяться до банківського бізнесу та застосовують новітні фінансові технології, впливають на конкурентне середовище на ринку банківських послуг.

Нині не існує єдиної думки щодо визначення поняття «банківська конкуренція». Наприклад, Ф. Аллен пропонує таке визначення банківської конкуренції: «Це ефективний розподіл ресурсів та отримання вигід банками від фінансової системи» [4, с. 796]. Л. Жердецька визначає банківську конкуренцію «як суперництво, або протистояння, декількох або багатьох фірм (у нашому випадку банківських установ) за найбільш привабливе застосування капіталу, отримання необхідних ресурсів, зниження витрат, реалізацію продукції, боротьба за частину ринку, постачальників та споживачів» [5, с. 383]. О. Л. Руда дає таке визначення банківській конкуренції – «це суперництво між учасниками ринку банківських послуг» [7, с. 59]. Отже, конкуренція на ринку платіжних послуг являє собою суперництво або боротьбу за кількість клієнтів, проведених платежів та має на меті зростання прибутку від проведення цієї діяльності.

Необхідно зазначити, що банківська конкуренція має свою специфіку, оскільки це відносини, що складаються на фінансовому ринку і між банками, і між іншими конкуруючими з ними продавцями банківських послуг, в тому числі платіжних (фінтех-компаніями, кредит-

ними спілками, ломбардами, лізинговими компаніями тощо). У контексті теми дослідження варто визначити поняття платіжної послуги – це «дія постачальника платіжних послуг щодо виконання платіжних операцій» [9, с. 6].

Актуалізує питання дослідження конкуренції між банками та FinTech-компаніями на ринку банківських послуг активність споживачів щодо користування новими технологічними рішеннями. Відповідно проведених досліджень Національним банком, українці швидко сприймають нові технології, вони стали активніше використовувати цифрові платежі, так як наразі це дуже зручно [10]. Це, в свою чергу призвело до стирання меж між країнами, валютами та видами грошей і спонукало підприємства інвестувати в цифрові канали і розвиток фінансових технологій. Таким прикладом стали безготівкові розрахунки – за минулий рік майже 87% становили операції з платіжними картками. П'ять років тому показник був значно нижчим близько 70% [10].

У відповідь на зазначені вище зміни й тенденції розвитку платіжних послуг у 2020 році Національний банк надав до Верховної Ради України пропозиції щодо регулювання платіжного ринку – закон «Про платіжні послуги» № 4364.

За цим законом значно розширилась перелік платіжних послуг. Якщо раніше була тільки одна послуга – переказ коштів, то у новому законі їх 9, з них 7 – фінансових і дві – нефінансові, а саме:

- послуги із зарахування готівкових коштів на рахунки користувачів, а також усі послуги, що стосуються відкриття, обслуговування та закриття рахунків (крім електронних гаманців);
- послуги зі зняття готівкових коштів з рахунків користувачів, а також усі послуги;
- послуги з виконання платіжних операцій з власними коштами користувача з рахунку / на рахунок користувача (крім платіжних операцій з електронними грошима), в тому числі: виконання кредитового переказу; виконання дебетового переказу; виконання іншої платіжної операції, в тому числі з використанням платіжних інструментів;
- послуги з виконання платіжних операцій з рахунку / на рахунок користувача (крім платіжних операцій з електронними грошима) за умови, що кошти для виконання платіжної операції надаються користувачу постачальником платіжних послуг на умовах кредиту;
- послуги з емісії платіжних інструментів та/або здійснення еквайрингу платіжних інструментів / обробки платіжних операцій;
- послуги з виконання переказу коштів без відкриття рахунку;
- послуги з випуску та виконання платіжних операцій з електронними грошима, в тому числі відкриття та обслуговування електронних гаманців [9, с. 11-12].

Нефінансовими платіжними послугами вважаються такі послуги:

- послуги з ініціювання платіжної операції;
- послуги з надання відомостей з рахунків [9, с.11-12].

В законопроекті з'являються нові типи учасників ринку, так наприклад, надавач послуги відомостей з рахунків. Завдяки цьому учасники можуть повністю сконцентруватися на одній платіжній послуді та розробити для неї найкращі сервіси та програми. Наприклад, в одному додатку в телефоні можна слідкувати за всіма наявними рахунками з різних фінансових установ.

Переглянута роль небанківських фінансових установ, що надають платіжні послуги на ринку. Наприклад, сьогодні надавати платіжні послуги можуть установи за умов їх участі у платіжних системах, але завдяки таким змінам в подальшому надавачі платіжних не будуть зобов'язані бути учасниками платіжних систем, що значно спростить їхню діяльність.

У законопроекті визначено дев'ять категорій надавачів платіжних послуг у яких виключне право на надання платіжних послуг, серед них:

- 1) банки;
- 2) платіжні установи (в тому числі малі платіжні установи);
- 3) філії іноземних платіжних установ;
- 4) установи електронних грошей;
- 5) фінансові установи, що мають право на надання платіжних послуг;
- 6) оператори поштового зв'язку;
- 7) постачальники нефінансових платіжних послуг;
- 8) Національний банк України;
- 9) органи державної влади (місцевого самоврядування) [9, с.16].

Завдяки цьому законопроекту фінтех-компанії зможуть успішно співпрацювати з банками та отримають більше можливостей для налагодження бізнесу. Саме це сприятиме зростанню добросовісної конкуренції на платіжному ринку та призведе до появи нових стартапів. Технологічні банківські установи отримають нові можливості швидко розробляти послуги, які користуються попитом у клієнтів і саме завдяки цьому збережуть їх лояльність.

Український ринок FinTech налічує більше ніж 100 фінтех-компаній, більшість з яких надають саме платіжні послуги, серед них є мобільний банк в якого немає жодного фізичного

відділення (рис. 1.)

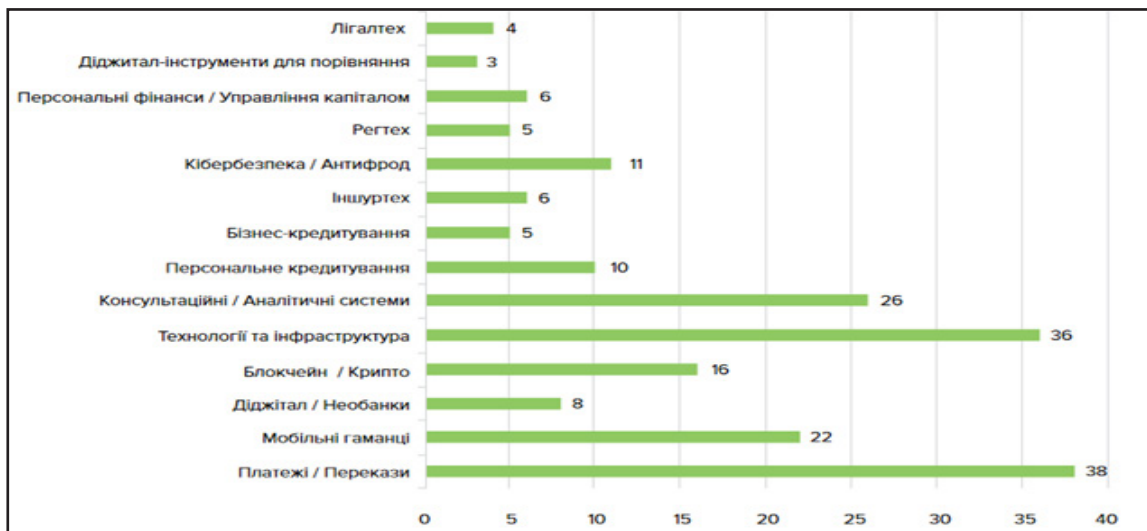

Рис.1. Рівень розвитку глобальних напрямків фінтеху в Україні (кількість компаній).

Джерело: Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року [11]

За даними рис. 1. видно, що найбільша кількість компаній складають конкуренцію банкам саме на ринку платіжних послуг. Це достатньо привабливий напрям банківського бізнесу, який пов'язаний із операційним ризиком, проте не наражається на кредитний ризик; саме до кредитного ризику вразливі фінансові результати банків України.

В Україні за останнє півріччя 2020 року на ринку платіжних систем серед фінтех-компаній лідерів за сумою переказів стали див. рис.2.

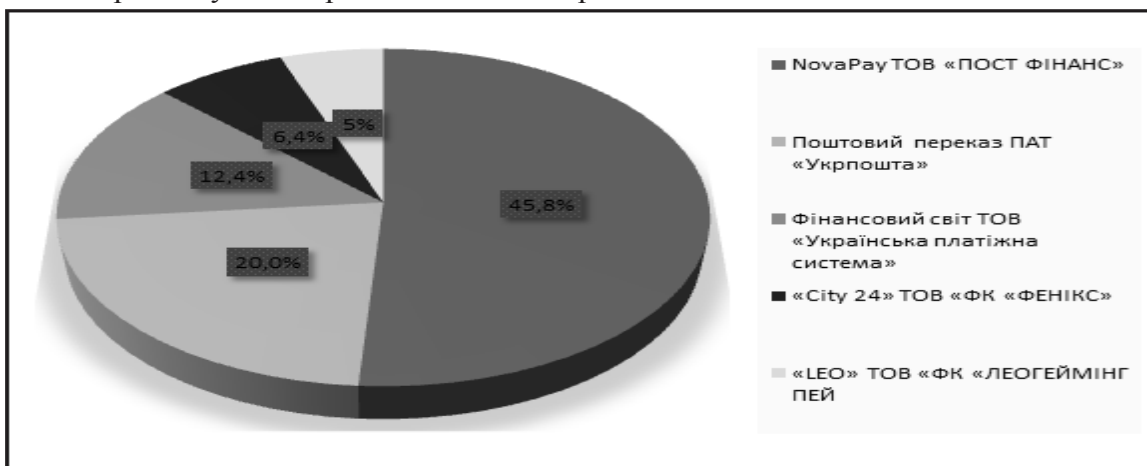

Рис.2. Фінтех-компанії лідери з надання платіжних послуг у 2020 році.

Джерело: розроблено автором за матеріалами [12]

Наразі деякі технологічні українські банки успішно співпрацюють і з іноземними фінтех компаніями, наприклад, у жовтні 2019 року «А-банк» разом з Middleware запустили сервіс спільного доступу до кредитних карток.

Сервіс дозволяє вибрати одержувача грошей зі списку в мобільному додатку банку, вказати ліміти на суму і часовий період, і поділитися доступом до власної картки Mastercard. У липні 2019 року було укладено договір між Middleware і банком «Приват» на створення нової повнофункціональної платформи дистанційного банкінгу, яка буде обслуговувати всі клієнтські сегменти [13].

Національний банк провів дослідження та визначив рейтинг важливих платіжних систем в Україні, якими стали: «Фінансовий світ», TOB «Українська платіжна система»; «MoneyGram», Money Gram Payment Systems, Inc. США; «City 24», TOB «Фінансова Компанія «Фенікс»; «LEO», TOB «ФК ЛЕОГЕЙМІНГ ПЕЙ»; «RIA», Continental Exchange Solutions Inc, США; «PrivatMoney», АТ КБ «ПриватБанк»; «INTELEXPRESS», АТ Мікрофінансова організація «Інтелекспрес», Грузія [14].

Серед соціально важливих платіжних систем до переліку увійшли: «MasterCard»,

MasterCard International Incorporated, США; «Visa», Visa International Service Association, США; «NovaPay», ТОВ «НоваПей»; «Western Union», Western Union Financial Services Inc. США/Western Union Network, SAS, Франція; «Поштовий переказ», АТ «Укрпошта» [14].

Саме до цих організацій платіжних систем НБУ ставить жорсткі вимоги з управління та організації їх діяльності, кібербезпеки, системи швидкого доступу та ризиків тощо.

Якщо порівняти з попереднім роком, перелік значущих операторів послуг платіжної інфраструктури розширився на одного оператора – ТОВ «ЕЙСІ ДІСІ ПРОЦЕСІНГ». Тож за результатами моніторингу за 2020 рік значущими операторами послуг платіжної інфраструктури стали: ПрАТ «Український процесинговий центр»; ТОВ «ЕЙСІ ДІСІ ПРОЦЕСІНГ»; ТОВ «ТАС ЛІНК» [14].

До цих операторів Національний банк висуває жорсткі вимоги із забезпечення їх безперервної діяльності, що ґрунтуються на міжнародних засадах.

Послуги, що надаються банками, пов'язані з електронною обробкою даних (платежі, операції з електронними грошима, брокерські операції, управління фінансовими активами, обслуговування споживчих кредитів), вимагають насамперед досвіду і знань в галузі інформаційних технологій, а не банківської справи. Саме тому вони залучають нових гравців, зростаюча чисельність яких свідчить про серйозність загрози традиційним банкам.

Наприклад, послуги кредитування припускають не тільки наявність у банків коштів, але і можливостей з їх повернення, вміння управляти ризиками тощо. Це особливі знання, і фахівці в галузі електронного аналізу даних навряд чи зможуть легко їх опанувати.

Існує ще одна група операцій, які вимагають особливих знань в галузі банківської справи – це операції, пов'язані з банківським балансом (депозити, кредитні лінії). Таких знань нові гравці ринку фінансових послуг не мають в достатньому обсязі, а тому вони не прагнуть впроваджуватися в цю сферу.

Регулятори активно підтримують зростаючий ринок високотехнологічних фінансових послуг. У різних країнах світу розвиваються ініціативи відкритого банку (Open Banking). Банки відкривають доступ до своїх систем, і треті сторони вільно користуються їх даними. У Німеччині Open Bank Project існує з 2010 р, і в ньому беруть участь найбільші німецькі банки. У Великобританії Open Banking Standard, крім платежів, надає фінтех-компаніям доступ до повної фінансової інформації про банківську клієнтуру (з попереднього схвалення клієнта).

В ЄС можливості відкритого банку забезпечує друга Директива про фінансові послуги (Directive on payment services, PSD2), що вступила в силу в січні 2016 р Директива відкриває доступ до інформації про залишки на рахунках клієнта в будь-якому банку, дає клієнтам можливість використовувати онлайн-сервіси, які отримують консолідовану інформацію про їх платіжні рахунки, залежно від того, чи є договір між інформаційним і фінансовим провайдером.

Спеціально для фінтех-компаній регулятори створюють вільні від регуляторних ризиків «дитячі садки» або «пісочниці» для тестування інноваційних фінансових продуктів, послуг та бізнес-моделей в ринковому середовищі.

Існує думка, що «пісочниця» зможе надавати такі інструменти для учасників фінансового ринку як: «консультування, авторизація інноваційних технологій, регуляторні виключення та модифікації, а також відсутність дисциплінарних заходів під час тестувань; публікація інструкцій для інноваційних фінансових продуктів та сервісів щодо виконання вимог нових нормативних документів, процедур чи правил з метою запобігання порушень з боку інноваційних учасників ринку; тестування продуктів, сервісів та бізнес-моделей [8]».

Висновки. Більшість банків та фінтех-компаній обирають не жорстку конкуренцію, а співпрацю та кооперацію. Багато високотехнологічних компаній вже стали повноцінними учасниками ринку фінансових послуг і все частіше обирають тактику співпраці. Банкам все важче ігнорувати фінтех-компанії, співпраця з якими може сприяти збереженню прибутковості в новій реальності. Більш ніж 55% найбільших банків світу співпрацюють з фінтехами по ряду напрямків, надаючи їм можливість розвитку бізнесу та в обмін на це отримують інновації.

Сучасні тенденції розвитку фінансових технологій вимагають від банків Банкам необхідно остаточно прийняти той факт, що розуміння «відкритості» їх бізнес-модель сьогодні та доступності для використання іншими гравцями ринку. Найбільш оптимальним рішенням у цій ситуації є взаємодія з фінтех-компаніями для формування конкурентної переваги за спектром сервісів та якістю їх надання. На сьогоднішній день все більше банків за допомогою фінтехів формують навколо себе екосистеми сервісів. Це створює додаткові вигоди для фінтех-компаній, яким необхідно знайти надійних партнерів, з якими разом можна швидко нарощувати клієнтську базу, необхідну для подальшого розвитку з урахуванням зростаючої конкуренції, збільшенням операційних витрат і підвищення швидкості впровадження інновацій.

Список літератури

1. Дудинець Л. А., Розвиток фінансових технологій як фактор модернізації фінансової системи. Гроші, фінанси і кредит. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Випуск 22. С. 794-798.
2. Стойко О. Я. Перспективи розвитку фінтех- і банківського бізнесу в Україні. Фінанси та банківська справа. *Проблеми економіки*. 2020. №2. (44). С. 356–364. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-2-356-364>.
3. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/innovatsiyi-ta-rozbudova-finteh-rinku-ukrayini--u-fokusi-uvagi-natsionalnogo-banku> (Дата звернення 22.04.2021).
4. Franklin Allen. Competition Among Banks: Introduction and Conference Overview. *European Finance Review*, 2001. 5: P. 1–11. DOI:10.1023/A:1012764518169
5. Жердецька Л. В., Бережна Т.Г. Розвиток банківської конкуренції та її вплив на системну стабільність в Україні. *«Економіка та суспільство»*. 2016. Вип. 3. С. 382 – 387.
6. Кузнецова Л. В., Жердецька Л. В., Коваленко В. В., Няньчук Н. Ю., Оніщенко Ю. О., Деркач Ю. Б., Кузнецов А. М., Христін А. І., Артеменко Д. А., Гончаренко А. С. Ділова репутація банків: цифрові виклики та управління: монографія. За ред. Л.В. Кузнецової. Харків, «Діса Плюс». 2020. 327с.
7. Руда О. Л. Конкурентоспроможність банків на ринку надання банківських послуг. *Економіка та держава*. 2018. Вип. 4. С. 58-61.
8. Єгоричева С. Б. Функціонування регуляторних «пісочниць» для розвитку фінансової індустрії. Розвиток банківських систем світу в умовах глобалізації фінансових ринків. 2020. URL: <http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/8851/1/113-116.pdf>. (Дата звернення 29.03.2021).
9. Закон України «Про платіжні послуги». URL: <https://bank.gov.ua> (Дата звернення 29.03.2021).
10. Національний банк України. Основні тренди карткового ринку у 2020 році: безконтактні платежі та розрахунки в Інтернеті. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/osnovni-trendi-kartkovogo-rinku-u-2020-rotsi-bezkontakti-plateji-ta-rozrahunki-v-interneti> (Дата звернення 29.03.2021).
11. Національний банк України, липень 2020. «Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Сталий розвиток інновацій, кешлес та фінграмотність». URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-fintehu-v-ukrayini-do-2025-roku--kurs-na-staliy-rozvitok-innovatsiy-keshles-ta-finansovu-gramotnist> (Дата звернення 22.03.2021).
12. Українська асоціація платіжних систем. URL: <https://uaps.com.ua/ua/novyny/nbu-oprylyudnylo-statystyku-diyalnosti-system-perekazu-koshtiv-v-ukrayini-za-9-misyatsiv-2020-roku/> (Дата звернення 27.04.2021).
13. Центр економічних досліджень та прогнозування «Фінансовий пульс». URL: <http://finpuls.com.ua/financial/reviews/news/Banki-ta-fnteh-kompan-chi-ochkutsya-pererospodl-rinku.htm> (Дата звернення 29.03.2021).
14. Національний банк України. Новини Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all> (Дата звернення 09.05.2021).

References

1. Dudynets, L. A. (2018). Rozvytok finansovykh tekhnolohij iak faktor modernizatsii finansovoi systemy. *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*, 22, 794-798 [in Ukrainian].
2. Stoyko, O.Y. (2020). Prospects for the development of fintech and banking business in Ukraine. *Problems of Economics*, 2(44), 356-363. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-2-356-364> [in Ukrainian].
3. National Bank of Ukraine (2021). Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/innovatsiyi-ta-rozbudova-finteh-rinku-ukrayini--u-fokusi-uvagi-natsionalnogo-banku>. [in Ukrainian].
4. Franklin Allen (January 2002). Competition Among Banks: Introduction and Conference Overview. *European Finance Review*, 5(1-2), 1–11 DOI:10.1023/A:1012764518169
5. Zherdetska, L., Berezhna, T., (2016). Development of banking competition and its impact on system stability in Ukraine. *«Economy and Society»*, 3, 382 – 387. [in Ukrainian].
6. Kuznetsova, L. V., Zherdetskaya, L. V., Kovalenko, V. V., Nyanchuk, N. Yu., Onishchenko, Y. O., Derkach, Yu. B., Kuznetsov, A. M., Hristin, A. I., Artemenko, D. A. & Goncharenko, A. S., (2020). Business reputation of banks: digital challenges and management: a monograph. Kharkiv, «Disa Plus». [in Ukrainian].
7. Ruda, O. L., (2018). Competitiveness of banks in the market of banking services. *Economy and State*, 4, 58-61. [in Ukrainian].

8. Yegorycheva, S. B. (2020). Operation of regulatory «sandboxes» for the development of the financial industry. Development of the world's banking systems in the context of globalization of financial markets. Retrieved from: <http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/8851/1/113-116.pdf>
9. National Bank of Ukraine, (2020). Bill of Ukraine «On Payment Services». Retrieved from: <https://bank.gov.ua>
10. National Bank of Ukraine, (2020). The main trends of the card market in 2020: contactless payments and payments on the Internet. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/en/news/all/osnovni-trendi-kartkovogo-rinku-u-2020-rotsi-bezkontaktni-plateji-ta-rozrahunki-v-interneti>
11. National Bank of Ukraine, (July 2020). «Strategy for the development of fintech in Ukraine until 2025. Sustainable development of innovations, cash and literacy». Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-fintehu-v-ukrayini-do-2025-roku--kurs-na-staliy-rozvitok-innovatsiy-keshles-ta-finansovu-gramotnist>
12. Ukrainian Association of Payment Systems. Retrieved from: <https://uaps.com.ua/en/novyny/nbu-oprylyudnylo-statystyku-diyalnosti-system-perekazu-koshtiv-v-ukrayini-za-9-misyatsiv-2020-roku/>
13. Center for Economic Research and Forecasting «Financial Pulse», (2020). Retrieved from: <http://finpuls.com/ua/financial/reviews/news/Banki-ta-fnteh-kompan-chi-ochkutsya-pererozpodl-rinku.htm>
14. National Bank of Ukraine, (2021). News of the National Bank of Ukraine. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/news/all>